

Marian Anczyk

Sprawozdanie z udziału w obradach
Sesji Ogólnej Rady Konsultacyjnej Izb
Adwokackich Wspólnoty
Europejskiej (Conseil Consultatif des
Barreaux d'Europe - w skrócie CCBE)
odbytej w Brukseli w dniach 28
listopada - 1 grudnia 1996 r.

Palestra 41/1-2(469-470), 164-172

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

■ **Sprawozdanie z udziału w obradach
Sesji Ogólnej Rady Konsultacyjnej
Izb Adwokackich Wspólnoty Europejskiej
(*Conseil Consultatif des Barreaux d'Europe*
– w skrócie CCBE) odbytej w Brukseli
w dniach 28 listopada–1 grudnia 1996 r.**

Od 28 listopada do 1 grudnia 1996 r. odbyła się w Brukseli 85-ta Sesja Ogólna CCBE. W Sesji wzięły udział delegacje adwokackie 17 krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz delegacje 8 dalszych krajów – nie będących członkami Unii – w charakterze obserwatorów. Wśród tych ostatnich w Sesji brał udział po raz pierwszy delegat polskiej adwokatury. Została ona bowiem przyjęta do tego grona na Sesji CCBE w Madrycie, w dniu 15 czerwca 1996 r.

Przebieg Sesji był bardzo ciekawy i dlatego wydaje się być celowym podanie nieco szczegółów z dyskusji nad poruszonymi tematami obrad.

I. Obradom przewodniczył Prezydent CCBE – Hiszpan Ramon Mullerat. Po powitaniu uczestników – a szczególnie mile polskiego delegata – Prezydent określił wyzwania, przed którymi, jego zdaniem, stoi zawód adwokata w trzecim Tysiącleciu. Do tych wyzwań Prezydent zaliczył odpowiednie kształcenie zawodowe i deontologiczne oraz profesjonalizm, które powinny przezwyciężyć pokusy merkantylizmu, a nadto które przyczynią się do międzynarodowego urynkowania usług prawniczych. Zdaniem Prezydenta Mullerata jednolitość reguł wykonywania zawodu i jedność adwokatury w ramach CCBE pozwolą zachować swoisty charakter naszego zawodu.

1) Pierwszym tematem przedyskutowanym przez zebranych była sprawa wytycznych dotyczących wolności wyboru siedziby przez adwokata (tzw. *établissement*). Przypomnieć należy, że nad projektem dyrektywy dla adwokatów z krajów Unii Europejskiej dyskutuje się od kilku lat. Pierwszy projekt został opracowany na Sesji CCBE w Lizbonie w październiku 1992 roku, ale dotąd nie znalazł on aprobaty większości delegatów CCBE. Temat jest związany z duchem liberalizmu GATT-u i GATS-u, który został podpisany także przez nasz kraj. Dyskusja prowadzona jest także przez władze IBA (International Bar Association) oraz UIA (Unie Internationale des Avocats), które usiłują uzgodnić te wytyczne, ale kraje azjatyckie zgłaszają najczęściej zastrzeżeń do liberalizacji międzynarodowego rynku usług prawniczych.

W Europie podobne poglądy wyrażają delegacje krajów romańskich z Francją na czele. Przewodniczący francuskiej delegacji w CCBE – J.B. Thomas omawiając projekt dyrektyw opracowany ostatnio przez Komisję *ad hoc* CCBE w dniu 13 września br. – stwierdził, że ich przyjęcie:

a) doprowadzi do „deregulacji” zawodu w Europie poprzez dopuszczenie do wykonywania zawodu osób nie posiadających niezbędnych kwalifikacji z zakresu prawa kraju przyjmującego (*pays d'accueil*), w którym adwokaci zagraniczni chcą się osiedlić;

b) spowoduje naruszenie przez zagranicznych adwokatów zasad etyki obowiązujących w poszczególnych europejskich izbach adwokackich. Deontologia stanowi najwyższą wartość naszego zawodu, europejskie izby winny mieć prawo kontroli zawodowej tych zagranicznych adwokatów;

c) stworzy zawód o nierównym starcie, jeden zależny od płatności Państwa i wykonywany w ramach małych kancelarii, a drugi wykonywany w ramach olbrzymich firm międzynarodowych. Wreszcie

d) projektowane wytyczne przyczynią się do fuzji kancelarii i koncentrowania władzy w łonie zawodu prawniczego, a tym samym pomijany byłby aspekt kolizji interesów klientów.

Komisja była więc zdania, że wpis na listę oficjalnej izby adwokackiej kraju przyjmującego zagranicznego adwokata winien być obligatoryjny.

Dyskusja na temat wolności wyboru siedziby była długa a nawet burzliwa. Komisja została zobowiązana dalej pracować nad projektem ze szczególnym uwzględnieniem firm zagranicznych i rozważyć odmienne poglądy wyrażone na ten temat przez franko- i anglofonicznych delegatów. Komisja ma także ustalić m.in. treść zaświadczenia mającego być wydawanym przez izbę adwokacką kraju pochodzenia (*pays d'origine*) dla adwokata zabiegającego o wpis za granicą – a niezbędną treścią zaświadczenia musi być informacja o ewentualnych sprawach dyscyplinarnych – zakończonych lub będących w toku, a dotyczących tego adwokata. „Nowa” izba ma być nadto informowana o późniejszych jego sprawach dyscyplinarnych. Te wypowiedzi – jednogłośnie aprobowane przez delegatów, dowodzą znaczenia, jakie przywiązuje się do strony moralnej adwokata pragnącego wykonywać zawód poza swoim krajem pochodzenia. Z tego samego powodu zauważono, że brak krajowych izb w niektórych krajach, a więc brak krajowego rejestru dyscyplinarnych sankcji, może stanowić utrudnienie w realizacji wspomnianego postulatu. Poczieszono się faktem istnienia sieci internetowej, która może być pomocna w tym zakresie.

Komisja ma także rozważyć czy i jakie wpisy mają być pobierane z okazji nowego wpisu za granicą.

Odrębny problem poruszony w toku dyskusji wynikał z wniosku, aby adwokat zagraniczny, wykonujący swój zawód w kraju przyjmującym (host member state – pays d'accueil) pod tytułem zawodowym swego kraju – mógł po co najmniej 3 latach – rzeczywistej i regularnej działalności uzyskać pełne uprawnienia miejscowego adwokata. Zdaniem Komisji, dowód, że owa 3-letnia działalność była rzeczywista i regularna – ciążyć powinna na kandydacie zagranicznym, przy czym powinien on także wykazywać się znajomością przepisów deontologicznych kraju przyjmującego. Odmowa wpisu na listę adwokatów miejscowej izby powinna być uzasadniona, a na negatywną decyzję wpisu winno służyć odwołanie. Inną sprawą charakterystyczną dla zachodnioeuropejskich adwokatów, która powinna znaleźć swoje miejsce w wytycznych jest sprawa zatrudnienia przez adwokatów migracyjnych – działających pod tytułem zawodowym swego kraju – innego adwokata, której to możliwości nie przewidują przepisy adwokackie wszystkich krajów Unii (np. Belgii). W każdym razie jest to o tyle ważne, że niemożliwość zatrudnienia lokalnego adwokata uniemożliwiałoby zastępstwo i obronę w kraju przyjmującym przez zagranicznego adwokata.

Te wszystkie wypowiedzi i poruszone aspekty ma wziąć pod uwagę Komisja CCBE przy opracowaniu projektu wytycznych dotyczących wolności wyboru siedziby – a ostateczny termin przygotowania projektu wyznaczono na dzień 31 grudnia 1997 roku. Tym samym uznano, że sprawa jest wyjątkowo trudna do uzgodnienia, jakkolwiek niektóre adwokatury pozaeuropejskie bardzo zabiegają o jak najszybsze jej uregulowanie.

2) Drugą sprawą krótko przedstawioną zebrany, była sprawa sporu toczącego się przed Sądem Administracyjnym w Amsterdamie z wniosku Price Waterhouse A. Arthur Andersen przeciwko Nederlandse Orde Advocaten (Holenderska Izba Adwokacka), która zakazała tworzenie stowarzyszeń adwokatów i biegłych księgowych. CCBE jest przeciwko tworzeniu takich stowarzyszeń i dlatego postanowiło przystąpić do sporu w charakterze interwenienta, ale Sąd odrzucił ten wniosek. CCBE sporządziło odwołanie od tego orzeczenia.

3) Trzecią sprawą omówioną podczas obrad była sprawa wynikająca z idei liberalizacyjnej usług prawniczych i prac Światowej Organizacji Handlu (Organisation Mondiale du Commerce – OMC). Opracowane przez specjalną Komisję założenia problematyki związanej z tą liberalizacją zyskały pozytywną ocenę zebranych. Niemniej uznano, że zachodzi jednakże potrzeba dopracowania końcowych założeń i w tym celu dokooptowano do Komisji dwóch dalszych członków, znających problematykę „establisement”, tj. delegata Francji J.B. Thomasa i delegatkę Hiszpanii I. Umberto Millet. Oni podnieśli najwięcej za-

strzeżeń do tematyki a pogląd francuski uzyskał największe poparcie. Pogląd zasadza się na przyjęciu, że układy GATS, dotyczące m.in. usług prawniczych, nie powinny obejmować udziału adwokatów w wymiarze sprawiedliwości. Skoro jednakże instytucjonalizacja pojęcia „Foreign Legal Consultant” (Zagr. Doradca Prawn.) budzi szereg zastrzeżeń – ustalono że należy uzyskać i rozważyć stanowisko światowych organizacji adwokackich jak IBA i UIA. Jakkolwiek bowiem uniwersalizacja FLC może ożywić międzynarodową aktywność niektórych wielkich kancelarii adwokackich – nie może ona jednakże poprawić sytuacji i zwiększyć udziału adwokatów w ogóle w międzynarodowej wymianie usług prawniczych. Zresztą zawód adwokata jest w stałej ewolucji w większości krajów. I tak zrodził się np. problem niepodzielności zawodu adwokata do świadczenia porad prawnych i zastępstwa przed sądami. CCBE pragnie aby organizacje adwokackie potwierdziły pierwszorzędą rolę adwokata w obronie obywatela, która jest gwarancją realizowania zasad państwa demokratycznego i dlatego zasada niepodzielności zawodu winna znaleźć swe potwierdzenie w podejmowanych regulacjach prawnych. Przyjęcie tej zasady ułatwiłoby integrację naszego zawodu...

4) Następnie omówiono bardzo ogólnie wyniki prac Komisji mającej opracować zmiany kodeksu deontologicznego. Na czele tej Komisji stoi znawca przedmiotu delegat Francji Chr. Raoult. Zobowiązano Komisję do przedstawienia końcowej wersji zmian Kodeksu na następną Sesję. W tym samym czasie będzie także gotowa monografia dotycząca tajemnicy zawodowej. W tej materii delegatka Hiszpanii i członek Parlamentu Europejskiego, Ana Palacio, poinformowała uczestników Sesji, że Komisja Raoulta podzieliła pogląd Parlamentu, który zakazał stosowania tzw. reklamy porównawczej (np. jestem lepszy od adwokata x) służbom zawodowym. Reklama porównawcza jest bowiem przejawem tzw. reklamy kłamliwej i zakaz jej stosowania także przez adwokatów winien być ewidentny. (O poglądzie Raoulta na temat tajemnicy zawodowej – jeszcze poniżej).

W Parlamencie Europejskim I czytanie projektu o tajemnicy zawodowej odbędzie się dnia 19 marca 1997 r.

5) W kolejnym punkcie programu – na wniosek delegacji niemieckiej powołano 4-osobową roboczą grupę, która ma opracować projekt zmiany statutu stowarzyszeniowego CCBE. Zachodzi bowiem potrzeba dostosowania go do aktualnych wymogów prawa Belgii, w którym CCBE jest zarejestrowana. Zachodzi również potrzeba zmiany nazwy CCBE, jako że kraje dawnej Wspólnoty Europejskiej tworzą obecnie Unię Europejską. Nowe stowarzyszenie ma być stowarzyszeniem bez celu zarobkowego (AIsBL – Association sans But Lucratif).

6) Następnie Przewodniczący Komitetu Wschodniego CCBE – Tony Huydecoper z Holandii złożył sprawozdanie z odbytego dzień wcześniej posiedzenia Komitetu. W tym posiedzeniu uczestniczył już polski delegat. Komitet zaproponował powołanie do życia Instytutu dla Promocji Prawa Europejskiego i Ustawodawstwa dotyczący Praw Człowieka (Institut pour la Promotion du Droit Européen et de la Législation sur les Droits de l'Homme). Instytut ma być finansowany m.in. przez Radę Europy. Instytut kontynuowałby prace Instytutu Europejskiego Adwokatów w Kopenhadze, który został zlikwidowany, albowiem nie spełnił oczekiwań jego organizatorów. Potrzeba należytego poznania prawa w rosnącej Unii Europejskiej jest oczywista. Orzeczenie wydane dnia 30 listopada 1995 r. przez Trybunał Sprawiedliwości w sprawie Gebharda zawiera wytyczne dotyczące swobodnego świadczenia usług prawniczych w wybranym przez siebie miejscu osiedlenia w ramach Unii Europejskiej. Orzeczenie potwierdziło potrzebę powołania do życia takiego Instytutu. Ta potrzeba jest szczególnie uzasadniona dla adwokatów Europy Środkowej i Wschodniej (PECO – Pays de l'Europe Centrale et Orientale), które aspirują do Unii i muszą dostosować swoje ustawodawstwo do wymogów tej Unii. Instytut byłby więc przeznaczony dla adwokatów krajów będących już w Radzie Europy, dla adwokatów PECO, dla adwokatów krajów trzecich, z którymi Unia podpisała układy stowarzyszeniowe (Malta, Turcja, Maroko i in.) a w dalszej kolejności dla adwokatów innych trzecich krajów. Siedzibą Instytutu byłaby Bruksela, gdzie mieszczą się liczne instytucje Unii Europejskiej – a Trybunał Sprawiedliwości działa w niedalekim Luksemburgu. Inicjatorzy powołania do życia Instytutu opracowali już problematykę administracyjną, programową i finansową, jako że przewiduje się otwarcie Instytutu w lipcu 1997 r. Kursy w tym Instytucie byłyby albo 1–2-tygodniowe albo 1–2-miesięczne z praktyką w brukselskich kancelariach.

7) Dalej poinformowano zebranych, że CCBE uczestniczy w realizacji kilku programów finansowanych przez Radę Europy a m.in. Phare, Themis i Grotius. W związku z tym w pierwszych dniach grudnia 1996 r. odbyło się w Bukareszcie Forum Izb Adwokackich. Ma ono na celu zorientowanie rumuńskich izb adwokackich w działalności zachodnioeuropejskiej adwokatury. Tak więc przedmiotem konferencji będzie organizacja i zarządzanie biurem adwokackim oraz zasady wykonywania zawodu. Referentami będą m.in. już wyżej wymienieni adwokaci Huydecoper i Prezydent Mullerat. Zagadnienia pomocy prawnej w zachodniej Europie przedstawi adw. Webster z Edynburga. Forum jest pierwszym krokiem do realizacji założeń pomocy dla krajów PECO. Następne Forum ma się odbyć w ramach programu THEMIS w Budapeszcie, w IX–X 1997 r., na temat zmian roli

adwokata w postępowaniu cywilnym, karnym i administracyjnym, reform prawnych i systemu pomocy prawnej w PECO.

W sprawie programu GROTIUS uznano, że nie jest celowym opracowanie kompendium wiedzy o sądowej procedurze cywilnej w krajach Unii, albowiem kompendia szybko się dezaktualizują i mogą tylko wprowadzać adwokatów w błąd zamiast im pomóc w pracy.

8) Z innych spraw, o których była mowa w Sesji należy wymienić prace innych Komisji CCBE a mianowicie:

a) Adw. Paul Van Malleghen z Belgii przedstawił zagadnienia rodzące się przy praktycznym stosowaniu prawa do swobodnego osiedlania się w krajach Unii. Dotyczy to m.in. treści zaświadczeń potrzebnych przy wpisie na nową listę adwokatów.

b) Adw. Rupert Wolff z Austrii przedstawił zagadnienia łączności między adwokatami Unii za pomocą E-Mail – Internetu.

c) Adw. Geli Simon z Hiszpanii przedstawił wyniki konferencji adwokatów Unii w sprawie uzyskania zwolnienia ich z VAT'u.

d) Adw. Goemans – Sekretarz Gen. CCBE – przedstawiła problemy związane z dostępem do wymiaru sprawiedliwości w krajach Unii.

e) Delegatka Hiszpanii I. Umberto Millet została zobowiązana do przygotowania, we współpracy z delegatem Francji Buchmanen, odpowiedzi na wnioski zawarte w tzw. Zielonej Księdze przygotowanej przez UIA na Kongresie w Madrycie. Wnioski dotyczą prawniczego rewidenta księgowości. Zdaniem dyskutantów zadania i cele zawodu rewidenta nie uzasadniają możliwości tworzenia wspólnych stowarzyszeń.

f) Adw. Ana Palacio apelowała o potrzebę zmiany image adwokata w prasie i mediach, w których wyczuwa się nieprzychylny ton w stosunku do naszego zawodu. Ten sygnał będzie przedmiotem rozważań na jednej z następnych Sesji.

g) Następnie omówiono sprawę wyglądu, treści i okresu ważności legitymacji dla adwokatów objętych organizacyjnie z CCBE. Opowiedziano się za plastikowaną legitymacją, formatu karty kredytowej. Projekty wzorów opracują Wiceprezydent M. Gout i Rupert Wolff.

h) Projekt budżetu CCBE na 1997 rok przedstawił Przewodniczący Komisji Finansów Hans Jürgen Pohl. Zobowiązano go aby najdalej na przełomie II–III 1997 r. przedstawił kryteria dotyczące wysokości składek członkowskich dla poszczególnych krajów.

i) Na zakończenie obrad dokonano wyboru nowych władz na rok 1997. Dotychczasowy I Wiceprezydent – Michel Van Dooselaere stał się, Prezydentem, Pierwszym Wiceprezydentem został dotychczasowy II Wiceprezydent – Francuz Michel Gout, a w tajnym wyborze na II-ego Wiceprezydenta wybrano Greka Sotirisa Feliosa. Wybrany Prezydent jest Belgiem.

Powyższe sprawozdanie – celowo rozwinięte – ma dać obraz tego, co jest przedmiotem Sesji, jakie są najważniejsze poglądy na po-

szczególne kwestie, choć łatwo zauważyć, że nasz pogląd na pewne sprawy byłby odmienny od zaprezentowanego na Sesji. Działając na statusie obserwatora można zaprezentować swój własny pogląd, a nawet niekiedy jesteśmy wzywani o wypowiedź na poruszany temat. I tak było np. przy kwestii Zagr. Doradców Prawnych, nie mówiąc o pełnym naszym udziale w posiedzeniu Komitetu Wschodniego CCBE. Tam każdy głos liczył się.

II.1) Wśród ogromnej ilości materiałów otrzymanych na Sesji, dołączono do nich warte odnotowania przemówienie Prezydenta Mullerata wygłoszone dnia 23 września 1996 r. w Radzie Europy w Stamburgu. Prezydent mówił na temat pt. „Zawód adwokata u progu trzeciego tysiąclecia”. Jego tezy są następujące:

Aktualne zawrotne przemiany w świecie, wzajemne uzależnienie spowodowane rozwojem technologii, łączności oraz „konsumentyzm” – wymagają przygotowania nowego prawa dla tworzącej się konstrukcji Nowej Europy. Adwokaci winni wziąć udział w tworzeniu tego prawa dla nowo powstających instytucji Unii, jej wymiaru sprawiedliwości i ochrony praw i wolności obywatela europejskiego. Praktycznie biorąc należy podjąć intensywniejsze prace nad przybliżeniem do siebie ustawodawstw poszczególnych krajów Unii. Trybunał Sprawiedliwości winien natomiast stać się prawdziwym Sądem Najwyższym dla europejskiego wymiaru sprawiedliwości, stać się gwarantem praw i wolności Człowieka. Aby zaś adwokaci mogli działać w nowej skali – niezbędny byłby w Brukseli Pałac Adwokata. Chcąc jednakże wykonać te zadania należy zająć się następującymi problemami:

- a) zintensyfikować i ujednoczyć kształcenie zawodowe adwokatów;
- b) ułatwiać i rozwijać międzynarodowe praktyki zawodowe, do czego zobowiązuje m.in. prawo do swobodnego wyboru siedziby wykonywania zawodu, a poza tym różnorodne systemy prawa i różne struktury prawnych i zawodowych instytucji;
- c) rozważyć i rozstrzygnąć o możliwości swobodnego wyboru siedziby poza granicami Unii Europejskiej;
– GATS przyjęty w 1994 r. w Marrakeszu, liberalizuje ponadnarodowe praktyki zawodowe ale CCBE winno opracować europejskie reguły dotyczące tej liberalizacji, a więc reguły biorące pod uwagę specyfikę zawodu w Europie i zasady deontologii obowiązujące w tej części Europy.
- d) udzielić pomocy krajom PECO i uściślić ich więzy z europejską kulturą prawniczą;
- e) rozszerzyć wpływ na programy studiów prawniczych, dostosowanych do aktualnych potrzeb publicznej służby;
- f) ujednoczyć zasady deontologiczne dla adwokatów całej Europy, albowiem etyka jest istotną wartością naszego zawodu i dlatego prace

Komisji CCBE, która aktualizuje kodeks etyki są niezmiernie ważnym i pilnym zadaniem.

2) Na Sesji CCBE w Madrycie w dniach 14–16 czerwca 1996 r. przedmiotem długiej dyskusji była sprawa tajemnicy zawodowej. Ten temat według Przewodniczącego Komisji ds. etyki Chr. Raoula – jest przedmiotem licznych wypowiedzi świadczących o tym, że tej instytucji zagraża poważne niebezpieczeństwo. Pod pretekstem potrzeb fiskalnych, ekonomicznym czy nawet zdrowia pacjentów istnieje tendencja do ograniczenia jej zakresu. Zdaniem Raoula stopień demokratycznej dojrzałości kraju mierzy się sposobem, w jakim zagwarantowane jest prawo obywateli do zachowania tajemnicy, a jest to nie tylko interes osób, które powierzają je adwokatowi ale i interes publiczny – albowiem dotyczy interesu społeczeństwa. Tajemnica zawodowa musi być według Raoula bezwzględna i mieć charakter publiczny. Tylko adwokat winien decydować czy można ujawnić tajemnicę w interesie obrony klienta. Równocześnie jednakże należy zastanowić się w jakiej mierze ta tajemnica ma służyć ochronie adwokata. Wiąże się to także ze sprawą odpowiedzialności zawodowej adwokata, ograniczenia tej odpowiedzialności w przypadku np. procesu odszkodowawczego skierowanego przeciwko adwokatowi.

Z dyskusji, jaka rozwinęła się po tych wypowiedziach Raoula, wynikało, że ogół był zgodny z poglądem dotyczącym bezwzględnego charakteru tajemnicy zawodowej ale odnośnie odpowiedzialności zawodowej – spojrzenie było różne, bo różne są rozwiązania w poszczególnych krajach Unii. Niektóre kraje – jak Wielka Brytania – przyznają adwokatom pełny immunitet w związku z zastępstwem w sądach, w Holandii czy Danii adwokat odpowiada tylko w wypadku jeżeli osobiście zajmował się sprawą (a nie np. spółka adv.), gdzie indziej – są uregulowania w kodeksie cywilnym. W tym stanie prawnym najważniejsze jest zatem ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej. Niektóre kraje wprowadziły obligatoryjność ubezpieczenia (np. Luksemburg), większość stosuje dobrowolność ubezpieczenia. W każdym razie pomijając zasadność ubezpieczenia – należy działać w kierunku ograniczenia odpowiedzialności zawodowej adwokata i kodeks deontologiczny winien zawierać stosowne uregulowanie.

Na tejże Sesji dyskutowano na temat tzw. monopolu prawnego doradztwa. Sprawozdanie Belga Jozefa van de Heuvel podkreślało, że argumentem przemawiającym za monopolem doradztwa dla adwokatów jest potrzeba ochrony interesów konsumenta (prawa), stąd niezbędność stosownych kwalifikacji zawodowych i wpojenie zasad deontologicznych u adwokata przy udzielaniu porad prawnych. Według sprawozdawcy jedynie adwokaci i notariusze posiadają te cechy w od-

różnieniu od radców prawnych przedsiębiorstw. Ci radcowie nie są poddani w Unii regułom deontologicznym. Usługi takich prawników, a niekiedy nieprawników na tych stanowiskach, winny być bezwzględnie ograniczone.

Mówiąc o monopolu doradztwa należy, zdaniem Komisji, przeprowadzić inwentaryzację funkcji adwokatów i radców prawnych w krajach Unii i dopiero potem sformułować propozycje dotyczące harmonizacji statutu tych zawodów na poziomie europejskim. Z uwagą wysłuchano przy tej okazji relacji delegata Hiszpanii C. Suareza Gonzaleza, który przedstawił rozwiązanie hiszpańskie: w oparciu o przepis art. 24 konstytucji hiszpańskiej i art. 6 Konwencji Europejskiej funkcja adwokata obejmuje tak doradztwo jak i obronę obywatela przed sądami. Zdaniem Hiszpana nie można mówić o monopolu doradztwa skoro rzeczą organów adwokatury jest zadbać o poziom zawodowy i etyczny adwokatów – a dostęp do zawodu ma każdy, o ile spełnia określone wymogi prawne.

Zapoznanie się z materiałami CCBE utwierdza w przekonaniu, że CCBE odpowiedzialnie podeszło do swoich zadań, ale tych zadań jest ogromnie dużo, bo każdy kraj tworzył prawo zgodnie ze swymi obyczajami, swą kulturą prawniczą oraz potrzebami państwa.

Różnorodność kultur prawniczych sprawiła, że po wielu wiekach ujednolicenie przepisów nastęrcza trudności, które nie jest łatwo rozwiązać. Niemniej cel jakim jest Nowa Europa – jest jasny i powoli ale systematycznie należy harmonizować prawo dla potrzeb rodzących się europejskich stanów zjednoczonych. W tym dziele nie może zabraknąć wkładu polskich adwokatów.

Marian Anczyk